

Gmelich Meijling

commandosystemen. Vooral rond het platform kan er al vrij snel een concept worden bedacht dat voldoet aan allerlei technische eisen en dat later wordt ingevuld met bepaalde wapens en andere systemen; dat kan zelfs per land verschillen.

Ik voorspel dat Nederland in 2000 kleur zal moeten bekennen en zal moeten beslissen of wij dan echt meedoen of niet. Als wij dat niet doen, zullen wij in 2010 of 2012 van de plank moeten kopen. Als je van de plank koopt, moet dat gecompenseerd worden en dat is vrijwel onmogelijk. Dan zie ik er nog van af dat Amerika helemaal niet van compensatie houdt, zoals men weet. Ik hou er trouwens ook niet van, want wij hebben ontzettend veel moeite om zulke grote bedragen in te vullen. Het is veel belangrijker dat een paar Nederlandse industrieën participeren in de ontwikkeling van het product. Op dit moment doet Engeland er al aan mee. Als Noorwegen, Nederland en Denemarken meedoen, zal het met de financiën wel meevallen.

De heer Pitstra heeft gevraagd of de Eerste Kamer het verdrag over het laag vliegen moet goedkeuren voordat het laag vliegen in Canada wordt hervat. Het antwoord is duidelijk en luidt ontkennend. Het verdrag kan door de regering voorlopig worden toegepast – dat is overigens altijd het geval – en het kabinet heeft daartoe ook besloten, al was het maar omdat het oude verdrag op 31 december afliep en de in Canada aanwezige Nederlandse militairen in ieder geval een statusregeling moesten hebben. In de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer is meegedeeld dat Kamerbehandeling zou plaatsvinden alvorens het laag vliegen zou worden hervat. Die voorziene Kamerbehandeling laat, naar het zich laat aanzien, de uitvoering van het geplande laagvliegprogramma ook toe. Het is van het grootste belang dat wij half april, begin mei het programma kunnen opstarten. Voorlopige toepassing van het verdrag betekent uiteraard niet, dat de Eerste Kamer niet ten volle bij de goedkeuringsprocedure voor het verdrag is betrokken. Het is op zichzelf heel normaal, dat wij vooruitlopend op de ratificatie al aan de gang gaan.

Aan de dienst geestelijke verzorging wordt binnen de organisatie van de krijgsmacht

buitengewoon veel waarde gehecht. Dat geldt vooral voor de zorg voor personeel bij eenheden die met uitzending en vredesoperaties worden geconfronteerd. De heer Van den Berg onderstreept terecht het belang van de geestelijke verzorging, juist in de periode dat de organisatie aan verandering onderhevig is.

Overigens wordt de geestelijke verzorging ook geëvalueerd. Zij is onderdeel van een multidisciplinair team, met sociaal-maatschappelijk werkers, sociaal-psychologen, artsen en andere mensen die zich met deze wetenschappen bezighouden en gegevens uitwisselen. Het is verheugend dat na de reorganisatie van de diensten van de geestelijke verzorging de zaak zo voorspoedig loopt. Er is grote overeenstemming met de zendende instanties, ook wat de omvang van de diensten betreft. De diensten voor de rooms-katholieke, protestantse, humanistische en joodse geestelijke verzorging zijn ondergebracht in het defensie interservice-commando. Dat loopt goed; er zijn geen knelpunten. Ik ben er buitengewoon gelukkig mee. Men mag best weten dat ik het in het begin een nogal zware, moeizame operatie vond. De diensten leidden tot voor kort alle een eigen leventje. Er is nu één krijgsmachthoofdpredikant en één krijgsmachthoofdaalmoezenier. Wij hadden al een krijgsmachthoofdraadsman. Dat is een goede zaak. De mensen kunnen onder elkaar uitwisselen, zowel binnen hun eigen dienst als met andere diensten. Ik ben daar zeer gelukkig mee. Het gaat zelfs zo goed dat het zogenaamde driepilarenonderzoek, dat een vreselijk onderzoek was, zoals men zich nog kan herinneren, niet meer behoeft te worden uitgevoerd. Iedereen is buitengewoon gelukkig.

De heer Hendriks heeft gehoord dat het personeel achterblijft in vaardigheden wanneer het nieuw materieel betreft. Wij confronteren geen militairen met de zorg voor nieuw materieel, of het nu voertuigen, houwitsers of kanonnen zijn, wanneer ze niet volledig afgevoerd zijn. Dat kan niet anders. Het zijn gevaarlijke spullen. Er komen grote krachten vrij. Men moet volledig afgevoerd zijn wil men omgaan met het materieel. Dat het een zekere inspanning vergt om het zover te doen komen is uiteraard waar. Het heeft onze grote aandacht. Er zal ongetwijfeld wel eens iemand

tussendoor glijpen. Misschien heeft die dat dan ook gemeld.

De heer Van den Berg sprak over het defensiepensioenfonds. Daar wordt op gestudeerd, omdat het onze begroting een beetje merkwaardig beïnvloedt. In de lopende begroting zit een groot bedrag voor pensioenen. Wij zijn het enige departement dat dit nog via de begroting regelt. Dat is niet goed. Wij zijn op dit moment in onderhandeling met pensioenfondsen om te kijken op welke wijze wij dat in een fonds kunnen onderbrengen. Het ziet er niet naar uit dat wij een apart fonds gaan stichten. Het heeft nogal wat voeten in de aarde, omdat Defensie een groot aantal slapende pensioenen kent. Bij Defensie krijg je je pensioen niet automatisch als je 65 bent. Dat is kennelijk nog een oude regeling van vroeger. Je moet het zelf aanvragen. Er zijn een aantal mensen die het nooit hebben aangevraagd. Zij zullen er na verloop van tijd achter komen dat zij er ook nog recht op hebben. Een pensioenfonds wil dat risico afgedekt zien door inkoopsummen. Daarvoor is nogal een onderzoek nodig. Wij zijn er haast mee klaar. Wij moeten over een aantal jaren een grote som geld vrijmaken om ons in te kopen in zo'n pensioenfonds. Wij zijn ermee bezig. Ik denk niet dat wij daarover op korte termijn een besluit kunnen nemen. Wellicht zal het er in de volgende regeerperiode van komen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De voorzitter: De aanwezige leden van de fractie van GroenLinks wordt conform artikel 121 van het Reglement van orde aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

Sluiting 2.02 uur

Besluiten en ingekomen stukken

Lijst van besluiten

De voorzitter heeft na overleg met het College van senioren besloten om de plenaire behandeling van het volgende wetsvoorstel te doen plaatsvinden op 8 april 1997:

Wijziging van de artikelen 5 en 9 van Boek 1 van het Burgerlijk

Besluiten en ingekomen stukken

Wetboek en in verband daarmee van enige andere artikelen van dit Wetboek (22408).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter terzake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (23478);

Aanvulling van titel 7.1 (Koop en ruil) van het Burgerlijk Wetboek met bepalingen inzake de koop van rechten van gebruik in deeltijd van onroerende zaken (24449);

Wijziging van de Wet Luchtverkeer (bewijzen van bevoegdheid, bestrijding drank- en drugsgebruik) (24513);

Een aantal wijzigingen van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (24669);

Wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (verstrekken van subsidies) (24644);

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (levering van bouw kavels en van gebouwen) (24703);

Wijziging van de Meststoffenwet (24782);

Wijziging van de Wet gemeentelijke zorg voor houders van een voorwaardelijke vergunning tot verblijf in verband met de arbeidsplicht voor vergunninghouders (24819);

Wijziging van de Wet van 15 december 1993, houdende wijziging van het stelsel van stichtingsnormen en opheffingsnormen in de Wet op het basisonderwijs en van het huisvestingsstelsel in de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (Stb. 716) (25028).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van het eindrapport van de waarnemers van de Europese Unie bij de verkiezingen welke op 3 februari 1997 in Pakistan hebben plaatsgevonden (griffiennr. 119210.1);

een, van alsvoren, houdende mededeling van de op 12/17 juni

1996 te 's-Gravenhage totstandgekomen briefwisseling tussen de Nederlandse regering en het Internationaal Tribunaal voor het voormalige Joegoslavië houdende een verdrag inzake de toegewezen verblijfplaats van Generaal Blaskic (Trb. 1996, 152) (griffiennr. 119424);

een, van alsvoren, houdende mededeling van de op 30 mei 1996 te Pretoria totstandgekomen notawisseling tussen de Nederlandse

en de Zuid-Afrikaanse regering houdende een verdrag tot wijziging van paragraaf II van de Bijlage van de op 26 mei 1992 te Kaapstad gesloten Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Zuid-Afrika inzake luchtdiensten tussen en via hun onderscheiden grondgebieden (Trb. 1996, 161) (griffiennr. 119425);

een, van alsvoren, ten geleide van het op 30 september 1996 te Rabat totstandgekomen:

- Verdrag tot wijziging van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko;

- Administratief Akkoord houdende wijziging van het Administratief Akkoord van 3 november 1972 met betrekking tot de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko; en

- Interimakkoord behorend bij het Verdrag tot wijziging (Trb. 1996, 298), alsmede een toelichtende nota bij deze verdragen (griffiennr. 119427);

een, van alsvoren, ten geleide van het op 11 juli 1996 te Bakoe totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Azerbajdzjaanse Republiek inzake luchtdiensten, met Bijlage (Trb. 1996, 202), alsmede een toelichtende nota bij dit verdrag (griffiennr. 119428);

een, van alsvoren, inzake het sturen van waarnemers uit EU-lidstaten naar de parlementsverkiezingen in Jemen op 27 april 1997 (griffiennr. 119432);

een, van alsvoren, inzake het sturen van verkiezingswaarnemers naar de gemeenteraadsverkiezingen in Kroatië op 13 april 1997 (griffiennr. 119435);

een, van alsvoren, ten geleide van het op 9 november 1995 te Straatsburg totstandgekomen Aanvullend Protocol bij de Europese Kader-

overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten (Trb. 1996, 352), alsmede een toelichtende nota bij dit verdrag (griffiennr. 119445);

een, van alsvoren, ten geleide van het op 14 september 1994 te Brussel totstandgekomen Verdrag inzake de Status van Zendingen en Vertegenwoordigers van derde Staten bij de Noordatlantische Verdragsorganisatie (Trb. 1995, 189), alsmede een toelichtende nota bij dit verdrag (griffiennr. 119446);

een, van de staatssecretaris van Financiën, ten geleide van het rapport "De Kwijtscheldingsregeling; Een evaluatie" (griffiennr. 119426);

een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van een voorstel van wet, een algemene maatregel van bestuur alsmede een ministeriële regeling betreffende retributies milieugevaarlijke stoffen (griffiennr. 119444);

een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, inzake de vermogenspositie sociale fondsen (griffiennr. 119412);

een, van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, inzake informatie met betrekking tot hoofdlijnsnota Wet op de reïntegratie (griffiennr. 119416);

een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ten geleide van het ontwerp van het Besluit houdende regels inzake de opleiding tot en de deskundigheid van de verzorgende individuele gezondheidszorg (griffiennr. 119408);

een, van alsvoren, inzake de voorhangprocedure met betrekking tot de Wet op het RIVM (griffiennr. 119415).

De voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op het Centraal Informatiepunt ter inzage voor de leden;

3. de volgende missives:

een, van de directeur van het Kabinet der Koningin, houdende de goedkeuring door H.M. de Koningin van een aantal door de Eerste Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen (griffiennr. 119411);

een, van de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten geleide van de Partiële herziening van de Planologische kern-